

HOMILIJA MONS. PULJIĆA

Nekoliko je tema koje bi se mogle obraditi u ovoj homiliji. Ponajprije tu je zanimljiv i uvijek aktualan lik sveca za kojeg vele da je bio svetac džentlmen. To je sveti Franjo Saleški, koji je svojim životom i svojim brojnim spisima pokazao da je moguće biti vrlo izobražen kršćanin i u isto vrijeme ići ukorak s vremenom i odgovoriti zahtjevima moderne kulture. U životu i nauci on je pokazao da može doći do sinteze i sklada između kršćanstva i kulture i da humanistička naobrazba nipošto ne mora biti na štetu prave pobožnosti.

I dok bi nas prva tema o životu i djelu spomenutog sveca odvela kolosijekom povijesti i hagiografije, ova druga o kršćanstvu i kulturi uvela bi nas u područje teologije, antropologije i sociologije.

Budući da je sv. Franjo bio vrstan pedagog, a u svrhu odgoja razvio izvanrednu spisateljsku djelatnost, Crkva ga je proglasila naučiteljem i zaštitnikom katoličkih pisaca i novinara. To bi bio razlog da razvijemo i temu o ulozi pisane riječi i naviještanju i odgoju naroda Božjega.

Iako su spomenute teme zanimljive i aktualne, opredijelio sam se, potaknut današnjim čitanjima, za jednu drugu temu: dva razgovora između Mojsija i Jahve te između Petra i Isusa dali su mi povoda da u tom kontekstu razmišljam o »razgovoru Crkve i svijeta ovdje i danas«.

Jahvin zahtjev Mojsiju da »požuri dolje jer je narod zašao s pravog puta i krenuo naopako« i Mojsijeva usrdna molitva da Jahve bude »milostiv i milosrdan«, prikladna su paradigma za odnos naše Crkve i suvremenog svijeta. A da bi Crkva uspješno i odgovorno izvršila svoje poslanje, potrebno joj je ono što nam tako zorno sugerira evanđeoski odlomak o susretu i razgovoru Isusa i Petra. Iz tog susreta uočavam da su potrebne četiri stvari:

– *Da Crkva pođe u dubinu* (»duc in altum?«), da se ne zadovolji površinskim navještajem (sakramentalizacija, manifestacija)... da se ne tješi nekim trenutačnim uspjesima (kako to rade političari), već da i u neuspjesima vidi putanju osmišljenja svoga rada (»jer kad sam slab, onda sam jak«...). Poći u dubinu znači gledati na svijet nekim drugim i drukčijim očima.

– *Da sluša Gospodina*, da baca mrežu i onda kad joj iskustvo sugerira drukčije, da propovijeda »u zgodno i nezgodno vrijeme«, da i riječju i djelom izvršava molbu iz »Očenaša«: budi volja Tvoja!

– *Da tu misiju obavlja s osjećajima nedostojnosti*. Nije naša zasluga što smo kršćani 13 stoljeća, već je to nezasluzeni Božji dar. I ne treba smetnuti s uma da »nosimo skupocjeno blago u glinenim posudama«.

– *Da bi Crkva u tom razgovoru sa svijetom polučila veće plodove*, potrebno je da upozna svijet u kojem živi.

Upuštajući se u analizu svijeta kojem je poslana da »požuri« poput Mojsija i prenese poruku neba, otkrivamo da taj naš suvremeni svijet ima nekih pozitivnih elemenata zbog kojih se Crkva raduje, ali ima i nekih negativnih vidika zbog kojih je žalosna i zabrinuta.

Pozitivni vidici: porasla je svijest dostojanstva ljudske osobe, svijest poštivanja ljudskih prava (osuđuje se ropstvo, rasizam, mučenje, diskriminacija).

Javljuju se pokreti za mir i nenasilje. Otkriva se vrijednost i ljepota prirode (ekološki pokret). Ističe se demokracija kao najdostojniji oblik vladavine, nasuprot svim totalitarizmima i autoritarizmima. Znanstveni i tehnički napredak poboljšao je životne uvjete. Osjeća se porast i dobrotvornih organizacija, društava i udruga koje se posvećuju ugroženima: starcima, bolesnicima, iseljenicima, ovisnicima i drugim hendikepiranim pojedincima.

Ako se prisjetimo da je ne u tako davnoj prošlosti bila zakonom zaštićena segregacija i rasna diskriminacija, da se tolerirala tortura i druge okrutnosti po zatvorima, da je u nekim krajevima zemlje bila dopuštena trgovina ljudskim robljem, onda s pravom možemo reći da su se u ovom našem »ludom vremenu« dogodili gigantski koraci na putu sveopće humanizacije društva.

Pa ipak, usprkos tim svijetlim nagovještajima boljeg, sretnijeg i pravednijeg društva, postoje tri sjene koje zamagljuju pogled u budućnost. Ta tri oblaka gdje će Crkva morati donijeti malo svjetla iznikla su na: idejnom, biološko-tehničkom i ekonomskom području.

– Na IDEJNOM području taj bismo oblak mogli nazvati NIHILIZMOM. U njegove temelje ugrađena su stoljeća nastranog i destruktivnog umovanja izrečena u nazorima liberalizma, permisivizma, sekularizma, ateizma i indiferentizma. I plodove tog umovanja obilno žanjemo u ovom našem vremenu.

– Drugi oblak BIOLOŠKO-TEHNIČKOG podrijetla suočava nas po prvi put u povijesti ljudskog roda s mogućnošću samouništenja čovjeka i na području zastrašujuće razorne snage tehnike (atomske i biološko naoružanje) i na području genetike. Čovjekov agresivni stav prema čovjeku, koji pokazuje u sprečavanju nastanka života (kontracepcija), u uništavanju životnih pupoljaka (pobačaj) i u razaranju normalnog završetka životnog toka (eutanazija), ukazuje da je suvremeni čovjek zapao u vrzino kolo »anti-life« mentaliteta.

– I treći oblak koji se nadvija kao mora nad našom sutrašnjicom jest **PODJE-LA SVIJETA** na razne blokove i saveze. Posebno je to bolno u Europi, gdje je šizofrena eksplozija prvog i drugog svjetskog rata, kao i Postdamska i Jaltška konferencija u formi liječničkog biltena nesmiljeno proglasila konac Europe. No najproblematičnija je podjela na razini ekonomije: između onih koji imaju i onih koji nemaju; između onih koji od obilja ne znaju što će i onih koji zbog neimaštine ne znaju kuda će. Između svijeta bogatih i svijeta siromašnih koči se velika provalija!

Šta Crkva može i mora uraditi u tako složenoj stvarnosti u kojoj se miješaju elementi pozitivnog i negativnog, dobra i zla, svjetla i tame?! Koja je njezina zadaća?

Crkva kao »mater et magistra« želi formiranjem savjesti i oplemenjivanjem ljudskog srca utjecati na oblikovanje pravednih i moralnih struktura. Ne može ostati indiferentna kad je u pitanju čovjek, njegova sloboda, njegovo dostojanstvo i njegovo spasenje. Iстина, ima ljudi koji misle da se Crkva ne treba miješati u »pitanja socijalne, političke i ekonomske« naravi. Ima ih opet koji se boje da bi »uvlačenje« evanđelja u ovu ljudsku povijest zla i grijeha »okaljalo« samo evanđelje i lišilo ga njegove proročke snage.

No, ako je Crkva produženo utjelovljenje Isusa Krista (a jest), onda ona mora po povijesnim kršćanima u datim socijalnim uvjetima i u konkretnim društveno--

ekonomsko-političkim strukturama biti kvasac, sol zemlje i svjetlo svijeta. I drugog joj puta nema. Pozvana je da svojim proročkim glasom »prokazuje« nepravde, nasilja, zlopotrebe i druga zla povijesnih ljudi, a svojim evanđeoskim navještajem pozvana je da »ukazuje« na izvorište dostojanstva ljudske osobe i na korijene solidarnosti ljudskog roda.

Što se tiče naše konkretne stvarnosti, mislim da se Crkva nalazi pred izazovom dvaju sekularizama s kojima će morati »požuriti« na otvoren razgovor. To je pojava političkog i potrošačkog sekularizma. Što se tiče prvog (političkog), možemo konstatirati da su desetljeća marksističkog jednoumlja i nehumanosti omogućili našoj domovinskoj Crkvi preporod potpune depolitizacije religije. Ona se tako osjeća spremnijom da na pragu trećeg tisućljeća autentičnije posvjedoči svoj religiozni zanos. Tako je crvena boljševička aždaja, koja je na početku ovog stoljeća navijestila rat križu i kršćanstvu i svakoj drugoj religioznoj zasadi, imala i pozitivne učinke na planu definitivnog oslobađanja od povijesnog naslijeđa koje je Crkvu bilo previše vezalo uz politiku i ovozemaljska carstva.

Pred nama su, čini se, vremena koja će religiju učiniti čišćom, iskrenijom i autentičnijom, ako religiozni ljudi ne podlegnu opet napasti vezivanja na nju. Pred nama su vremena u kojima ne bi trebalo biti politike u religiji, već bi ostala religija (kao autohtona stvarnost) u društvu i politici. Religija bi tako postala kritičkom sviješću u društvu, političkim opredjeljenjima i socijalno-ekonomskim programima.

S obzirom na drugi izazov moramo ustvrditi da potrošački materijalizam uzima vrlo opasne razmjere. To je zapravo nova ideologija privatiziranog i sekulariziranog svijeta. Po prvi put u svojoj dugoj povijesti čovjek nije zabrinut za svoj gospodarski opstanak. Prestaje biti lovac, ratnik i radnik – i postaje potrošač. U središtu njegove filozofije nisu više stjecanje i stvaranje, već rastvaranje; nije sabiranje, već rasipanje i trošenje. Taj potrošački sekularizam za religiju je najopasniji, jer čovjek u zasićenosti duhovno otupljuje.

Ako su prošla desetljeća života u katakombama stvarala kršćane svjedoke i mučenike, čini mi se da se pojavljuje vrijeme koje će u slobodi i demokratizaciji tražiti zauzete odgojitelje, učitelje i Kristove učenike. A matrica te zauzetosti uočljiva je u slučaju Mojsija i Petra.

Neka nam sv. Franjo Saleški isprosi darove hrabrosti i mudrosti da – poput Mojsija – »požurimo« svomu obespravljenom i izgubljenom narodu, da se zauzmemo za njega, da se za njega molimo i da ga – poslušni Duhu – i riječju i primjerom povedemo u dubine Kristova misterija.

Neka nas Petrova poniznost potakne da o svojoj odgojiteljskoj, pastirskoj i svećeničkoj službi razmišljamo više kao o odgovornom daru i zadatku nego o osobnoj nagradi i zasluži.

I neka nam u našem mukotrpnom zalaganju za Boga i čovjeka ne dodije činiti dobro.

Mons. dr. Željko Puljić